

Міністерство освіти і науки України  
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки  
Кафедра музичних інструментів



**Затверджено**

Проректор з навчальної роботи  
проф. Гаврилюк С. В.

09 \_\_\_\_\_ 20 13 р.

**Основи музичної культури особистості (спецкурс)**

**Робоча програма**  
вибіркової навчальної дисципліни  
підготовки бакалавра  
напряму 6.020204 «Музичне мистецтво»

**Робоча програма навчальної дисципліни «Основи музичної культури особистості» (спецкурс)** для студентів за напрямом підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»  
«30» серпня 2013 р. - 14с.

**Розробник:** кандидат педагогічних наук, професор кафедри музичних інструментів Гордійчук А.М.

**Рецензент:** кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичних інструментів Шиманський П.Й.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри **Музичних інструментів**

протокол № 2 від 10. 09 2013р.

Завідувач кафедри:  (Гордійчук А.М.)

**Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією Інституту мистецтв**

протокол № 1 від 11. 09 2013 р.

Голова науково-методичної комісії Інституту мистецтв  (Шиманський П.Й.)

**Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету**  
протокол № 1 від 18. 09 2013р

## 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів <u>1</u>	0202 «Мистецтво»	за вибором
	6.020204 «Музичне мистецтво»	
Модулів <u>3</u>	Спеціалізація «Інструменталіст»	Рік підготовки <u>1 (4)</u>
Змістових модулів <u>1</u>		Семестр <u>1 (7)</u>
ІНДЗ: <u>є</u>		Лекції <u>10</u> год.
Загальна кількість годин <u>36</u>		Практичні <u>8</u> год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):	«Бакалавр»	Самостійна робота <u>8</u> год.
аудиторних <u>1</u>		Індивідуальна робота <u>10</u> год.
самостійної роботи <u>0,5</u> індивідуальної роботи <u>0,5</u>		Форма контролю: <u>залік</u>

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Проблема формування музичної культури особистості є нагальною психолого-педагогічною, соціальною проблемою сьогодення.

Підготовка кадрів вищої школи, відображаючи в мікроструктурі тенденції розвитку українського суспільства, тісно пов'язана із вдосконаленням змісту, форм і методів навчально-виховної діяльності студентів, посиленням її практичної спрямованості, розвитком здатностей до самовдосконалення, підвищенням художньо-естетичної освіченості.

Виховання музичної культури особистості передбачає широке знайомство з музичними явищами, розуміння їх змісту і проблем. Водночас дійовий характер музичної культури особистості проявляється в стійкості музичної поведінки, яка виражає рівень минулого музичного і виконавського досвіду, емоційний відгук і інтелект, опосередковується характером світогляду і життєвою позицією.

Теоретично-естетичний, психолого-педагогічний аналіз музичної культури на особистісному рівні, визначення структурних компонентів, критеріїв ефективності впливу музичного мистецтва на індивіда створить вагомий внесок в практику та теорію мистецтвознавчої науки.

**Метою** спецкурсу є:

- поглиблення і розширення музичного кругозору студентів;
- засвоєння цільної системи музично-професійних знань;

- визначення специфічних особливостей музичного мистецтва, психології творчості принципів формотворення художнього образу;
- збагачення і розвиток музично-естетичного сприйняття музичного досвіду, художнього смаку.

Після опанування «Основ музичної культури особистості» студент повинен

**знати:**

- суть і зміст основних теоретичних понять та категорій музичного мистецтва;
- психолого-педагогічні принципи музичного сприйняття, виконавства, творчості;
- методи педагогічних досліджень музичної культури особистості;

**вміти:**

- пропагувати високохудожні зразки музичної культури;
- здійснювати художньо-виховну функцію в школі;
- визначати жанрово-стильову приналежність музичних творів;
- володіти методами аналізу і синтезу узагальнення і конкретизації, фактилізації і припущення;
- володіти мовленнєвими навичками.

### **3. Програма навчальної дисципліни**

#### **Змістовий модуль 1. «Музичне мистецтво та його специфіка»**

##### **Тема 1. Суть і зміст музичної культури особистості**

Зміст теми передбачає висвітлення становлення проблеми формування музичної культури в теорії і практиці педагогічної науки. Педагогічної структури музичної культури особистості. Особливості формування музичної культури студентської молоді.

##### **Тема 2. Музика як вид мистецтва**

Зміст теми передбачає визначення понять музика і дійсність. Музика в системі мистецтв. Музика і наукова практика.

##### **Тема 3. Музика як «метод виховання». Засоби музичної виразності – мова музики.**

Зміст теми передбачає визначення соціальної функції музики. Системи музично-естетичного виховання особистості. Музично-педагогічні теорії українських діячів. Складові елементи музичної мови. Мовленнева інтонація музики. Музичне інтонування і емоційний образ.

##### **Тема 4. Музична форма як процес.**



Зміст теми передбачає визначення поняття про музичну форму. Структуру та побудову музичного твору. Музичне інтонування і емоційний образ.

**Тема 5. Жанрово-стильові особливості музики.**

Зміст теми передбачає визначення поняття про жанр в музиці. Стильове розмаїття музики. Жанрові особливості вокальної та інструментальної музики.

**4. Структура навчальної дисципліни**

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам.роб.
1	2	3	4	5	6
<b>Змістовий модуль 1. Музичне мистецтво та його специфіка</b>					
Тема 1. Суть і зміст музичної культури особистості.	7	2	1	2	2
Тема 2. Музика як вид мистецтва	7	2	1	2	2
Тема 3. Музика як «метод виховання». Засоби музичної виразності – мова музики.	7	2	2	1	2
Тема 4. Музична форма як процес.	7	2	2	1	2
Тема 5. Жанрово-стильові особливості музики.	8	2	2	2	2
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<b>36</b>	<b>10</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>10</b>
<b>Усього годин</b>	<b>36</b>	<b>10</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>10</b>

**5. Теми практичних занять**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<b>Суть і зміст музичної культури особистості.</b> 1. Визначити поняття «музична культура», «музична культура особистості». 2. Обґрунтувати педагогічну структуру музичної культури особистості. 3. Розкрити особливості формування музичної культури студентської молоді.	1
2	<b>Музика як вид мистецтва.</b> 1. Мова музики та специфіка відображення дійсності в звуках. 2. Музика і колір.	1

	3. Теорія Піфігора про космос як вираження темперованого строю.	
3	<b>Музика як «метод виховання». Засоби музичної виразності – мова музики.</b> 1. Порівняльний аналіз системи Д. Кабалевського та Б. Трічкова. 2. Теорія інтонації Б.В. Асадієва. 3. Роль українських композиторів у музично-естетичному вихованні дітей.	2
4	<b>Музична форма як процес.</b> 1. Мелодія – основа художнього твору. 2. Прості музичні форми. 3. Складні музичні форми.	2
5	<b>Жанрово-стильові особливості музики.</b> 1. Музична мова та її елементи. 2. Поняття «музичний жанр». 3. Жанри сучасної естрадної музики.	2
	<b>Разом</b>	<b>8</b>

### 6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Суть і зміст музичної культури особистості.	2
2	Музика як вид мистецтва.	2
3	Музика як «метод виховання». Засоби музичної виразності – мова музики.	2
4	Музична форма як процес.	2
5	Жанрово-стильові особливості музики.	2
	<b>Разом</b>	<b>10</b>

### 6. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення курсу “Основи музичної культури особистості” (спецкурс) студент повинен написати реферат (мінімум 20 друкованих сторінок) на теми курсу, які не вивчаються на лекційних і практичних заняттях.

#### Теми індивідуальних завдань

1. Художній образ в музиці.
2. Музично-естетична система виховання Д.Б. Кабалевського.



- |             |                      |
|-------------|----------------------|
| 2. Р.Вагнер | Б. "Ода до радості"  |
| 3. Ж.Бізе   | В. "Лісовий цар"     |
| 4. Ф.Шуберт | Г. "Політ Валькірій" |
8. Встановіть відповідність між напрямами сучасної музики та виконавцями:
- |               |                 |
|---------------|-----------------|
| 1. джаз       | А. Мадонна      |
| 2. поп-музика | Б. Е.Преслі     |
| 3. рок-музика | В. Л.Армстронг  |
| 4. рок-н-рол  | Г. Ш.Азнавур    |
| 5. шансон     | Д. М.Джексон    |
|               | Е. Міккі Джагер |
|               | Є. Е.Піаф       |
9. Встановіть відповідність між композитором та його батьківщиною:
- |              |             |
|--------------|-------------|
| 1. Ф.Шопен   | А. Норвегія |
| 2. М.Лисенко | Б. Австрія  |
| 3. Е.Гріг    | В. Польща   |
| 4. Ф.Шуберт  | Г. Росія    |
| 5. М. Глінка | Д. Україна  |

Достатній рівень

10. З яких напрямів складається рок-музика? Назвіть відомі групи та виконавців.  
 11. Схарактеризуйте спільні риси музичних культур Індії та Китаю

Високий рівень

12. Дайте розгорнуту відповідь.  
 Схарактеризуйте історичні умови розвитку музичного романтизму.

**Варіант 2**

Початковий рівень

1. До віденського класицизму належать:  
 А. Й.Гайдн, В.А.Моцарт, Л.ван Бетховен.  
 Б. Ф.Вебер, М.Глінка, Й.Штраус.  
 В. Ж.Бізе, П.Чайковський, Й. Брамс.
2. Автором "Молитви за Україну", гімну "Вічний революціонер" є:  
 А. Ф.Ліст.                      Б.М.Лисенко.                      В. Б.Сметана.
- 3.Кого з індійських богів називають Небесним Танцівником?  
 А. Брахму.                      Б. Вішну.                      В. Шиву.
4. Джаз - це:  
 А. жанр музики, створеної з використанням електронного обладнання.  
 Б. жанр професійної музики, який виник у ХХ ст. у США внаслідок взаємодії африканської та європейської танцювальної музики.  
 В. розважальна молодіжна музика.
5. До французьких шансонє належать:  
 А. Е.Піаф, Ш.Азнавур, П.Каас.  
 Б. Б.Сміт, Ів Монтан, Е.Піаф.  
 В. Л.Армстронг, Е.Преслі, Ш.Азнавур.
6. До видатних виконавців поп-музики відносять:  
 А. Мадонну, М.Джексона, М.Джаггера.  
 Б. Е.Преслі, М.Джексона, У.Хьюстон.  
 В. М.Джексона, Шакіру, Мадонну.

Середній рівень

7. Встановіть відповідність між композиторами та їх творами:
- |              |                       |
|--------------|-----------------------|
| 1. Е.Гріг    | А. "Реквієм за мрією" |
| 2. М.Лисенко | Б. "Привид опери"     |

3. А.Вебер  
4. В.А.Моцарт
- В. "Ранковий настрій"  
Г. "Молитва за Україну"
8. Встановіть відповідність між напрямками сучасної музики та виконавцями:
- |               |                   |
|---------------|-------------------|
| 1. поп-музика | А. П.Каас         |
| 2. джаз       | Б. Б.Гудмен       |
| 3. свінг      | В. Е.Фітцджеральд |
| 4. рок-музика | Г. Шакіра         |
| 5. шансон     | Д. Л.Армстронг    |
|               | Е. У.Хьюстон      |
|               | Є. Дж.Хендрікс    |
9. Встановіть відповідність між композитором та його батьківщиною:
- |                    |              |
|--------------------|--------------|
| 1. Д.Верді         | А. Німеччина |
| 2. Л. ван Бетховен | Б. Чехія     |
| 3. Р. Вагнер       | В. Австрія   |
| 4. Ф. Ліст         | Г. Італія    |
| 5. Б. Сметана      | Д. Угорщина  |

Достатній рівень

10. Назвіть композиторів-романтиків та їх найвидатніші твори:  
11. Схарактеризуйте стилі, що є витоками джазу.

Високий рівень

12. Дайте докладну розгорнуту відповідь.  
Розкрийте духовні основи східного музичного мистецтва.

**Відповіді до тестових завдань**

1. - Б	1. - А
2. - В	2. - Б
3. - А	3. - В
4. - А	4. - Б
5. - Б	5. - А
6. - А	6. - В
7. 1 - Б; 2 - Г; 3 - А; 4 - В	7. 1 - В; 2 - Г; 3 - Б; 4 - А
8. 1 - В; 2 - А, Д; 3 - Е; 4 - Б; 5 - Г, Є	8. 1 - Г, Е; 2 - В, Д; 3 - Є; 4 - Б; 5 - А
9. 1 - В; 2 - Д; 3 - А; 4 - Б; 5 - Г	9. 1 - Г; 2 - В; 3 - А; 4 - Д; 5 - Б

**7. Методи навчання**

Методи навчання, які використовуються під час вивчення дисципліни «**Основи музичної культури особистості**» (спецкурс):

- *інформаційно-рецептивний метод;*
- *репродуктивний метод;*
- *метод проблемного викладу;*
- *дослідницький метод.*

**8. Методи та засоби діагностики успішності навчання**

Засоби діагностики успішності навчання – завдання для практичних занять, тестові комплекти завдань для контрольних модульних робіт, індивідуальні завдання.

З метою діагностики успішності студентів використовуються:

- тематичні письмові самостійні роботи;
- підсумкове опитування студентів по тематиці змістового модуля.

У процесі оцінювання знань студентів враховується: осяг відомостей, оперування поняттями, категоріями, фактами, основними теоріями, закономірностями й принципами, змістова характеристика методів та методики, щодо використання теоретичних і практичних знань у майбутній практичній діяльності.

До критеріїв оцінювання знань відносимо: вчасність виконання завдань, самостійність, оригінальність мислення, відповідальність, уміння відстоювати свою думку, глибину засвоєння теоретичних знань, уміння структуровано викладати матеріал, використовувати наочність.

Модульна форма організації навчання передбачає поділення матеріалу дисципліни на навчальні модулі – самостійні логічно завершені розділи або блоки тем дисципліни з відповідною системою організації навчально-пізнавальної діяльності, інформаційно-методичного забезпечення, діагностики та контролю навчального процесу. Чітке визначення дози навчального матеріалу, обсягу індивідуальних завдань, вимог до знань і вмінь, які студент має сформулювати та продемонструвати після завершення роботи над модулем, регламентація навчального процесу сприяють систематичній роботі студентів, планомірному засвоєнню матеріалу дисципліни «Основи музичної культури особистості» (спецкурс).

## 8. Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 3

Поточний контроль (мах = 40 балів)					Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1			Модуль 2		Модуль 3		
Змістовий модуль 1					ІНДЗ	МКР 1	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5			
6	6	6	6	6	10	60	

### Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

#### Критерії оцінювання тем змістового модуля

<b>6 балів</b>	<b>оцінка «відмінно»</b>	Студент засвоїв навчальний матеріал згідно навчальної програми, володіє теоретичними знаннями у повному обсязі та передбаченими практичними навичками. Вміє застосовувати набуті знання на практиці, розв'язувати творчі завдання.
<b>4 - 5 балів</b>	<b>оцінка «добре»</b>	Студент засвоїв матеріал згідно програми, володіє теоретичними знаннями та практичним навичками, недостатньо вміє застосовувати набуті знання на практиці, творчий підхід до розв'язання завдань реалізується недостатньо.
<b>2 – 3 бали</b>	<b>оцінка «задовільно»</b>	Студент в основному оволодів матеріалом згідно програми, має основи теоретичних знань і володіє основними практичними навичками.
<b>0 – 1 бал</b>	<b>оцінка «незадовільно»</b>	Студент не володіє понятійним апаратом, знання поверхові, основні практичні навички відсутні.

#### Критерії оцінювання індивідуального завдання

<b>8 - 10 балів</b>	<b>оцінка «відмінно»</b>	Повно і глибоко розкрита тема реферативного завдання, чітко і переконливо сформовані мета, завдання роботи, оформлення відповідає вимогам.
<b>5 – 7 балів</b>	<b>оцінка «добре»</b>	Достатньо повно і глибоко розкрита тема реферативного завдання, чітко і переконливо сформовані мета, завдання роботи, оформлення відповідає вимогам.

<b>3– 4 бали</b>	<b>оцінка «задовільно»</b>	Недостатньо розкрита тема реферативного завдання, недостатньо чітко сформульовані та розкриті мета та завдання роботи.
<b>0 – 2 бали</b>	<b>оцінка «незадовільно»</b>	Не розкрита тема, невдало підібраний матеріал, немає чіткості у формулюванні мети, завдань роботи, оформлення не відповідає визначеним вимогам.

#### **Критерії оцінювання модульної контрольної роботи**

<b>52 - 60 балів</b>	<b>оцінка «відмінно»</b>	Завдання виконано самостійно на основі нестандартних підходів причинно-наслідкового аналізу, прогнозування.
<b>40 – 51 бал</b>	<b>оцінка «добре»</b>	Завдання виконано з використанням творчих рішень, нестандартних підходів, прогнозування. Однак, використовуються класичні підходи.
<b>25– 39 балів</b>	<b>оцінка «задовільно»</b>	Завдання виконано з елементами творчого підходу, переважають відомі правила їх розв'язання.
<b>0 – 24 бали</b>	<b>оцінка «незадовільно»</b>	Завдання не виконано, або зроблена спроба виконання без використання творчих підходів.

#### **9.Список джерел**

1. Абдуллина З.П. Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе./ З.П. Абдулина – М.: Просвещение, 1983. – 111 с.
2. Азаров Ю.П. Мастерство воспитателя./ Ю.П. Азаров. - М.: Просвещение, 1971.
3. Актуальные проблемы эстетического воспитания студентов. Л.: Изд-во ЛГПИ, 1985.
4. Апраксина О.А. Методика музыкального воспитания./ А.О. Апраксина – М., 1983.
5. Апраксина О.О. Очерки по истории художественного воспитания./ О.О. Апраксина. - М.: Изд-во АПН РСФСР, 1956.
6. Архангельский Л.М. Социально-этические проблемы теории личности./ Л.М. Архангельский - М.: Мысль, 1974.
7. Арчажникова Л.Г. Профессия – учитель музыки./ Л.Г. Арчажникова – М.: Просвещение, 1984. – 112 с.
8. Асафьев Б.В. Музыкальная форма как процес./ Б.В. Асафьев – Л.: Музыка, 1971.
9. Асафьев Б.В. Речевая интонация./ Б.В. Асафьев- М.: Музыка, 1965.
10. Бервецький З.Т., Хлебнікова Л.О. Виховати музичну культуру // Грані творчості: Кн. для вчителя./ З.Т. Бервецький, Л.О. Хлебнікова – К.: Рад. школа, 1990. – 140с.



11. Буева Л.П. Человек: деятельность и общение./ Л.П. Буева- М.: Мысль, 1978.
12. Верб М.А. Эстетические проблемы и духовное развитие личности./ М.А. Верб – Л.: Знание, 1981.
13. Ветлугіна Н.О. Музичний розквіток дитини./ Н.О. Ветлугіна – К.: Музична Україна, 1978.
14. Восприятие музыки: Збірник статей, М.: Музыка, 1980.
15. Выготский Л.С. Психология искусства./ Л.С. Выготский – М.: Искусство, 1968.
16. Гадалова І.М. Методика викладання музики у початкових класах./ І.М. Гадалова – К., 1994.
17. Додонов В.М. Эмоция как ценность./ В.М. Додонов – М.: Політвидав, 1979.
18. Кабалевский Д.Б. Прекрасное пробуждает доброе./ Д.Б. Кабалевський – М.: Педагогика, 1973.
19. Кабалевський Д.Б. Як розповідати дітям про музику?/ Д.Б. Кабалевський – К.: Музична Україна, 1981. – 320 с.
20. Коган Л.Н. Художественная культура и художественное воспитание./ Л.Н. Коган – М.: Знание, 1979.
21. Комарова А.И. Эстетическая культура личности./ А.И. Комарова – К.: КГУ, 1988.
22. Костюк О.Г. Восприятие музыки и художественная культура слушателя./ О.Г. Костюк – К.: Наукова думка, 1965.
23. Леонтович М.Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України (3 педагогічної спадщини композитора)./ М.Д. Леонтович – К.: Музична Україна, 1989. – 136 с.
24. Леонтьев А.М. Человек и культура./ А.М. Леонтьев – М.: Педагогіка, 1961.
25. Лобова О.В. Формування основ музичної культури молодших школярів: теорія та практика : [Монографія] / Ольга Лобова. – Суми : ВВП „Мрія” ТОВ, 2010. – 516 с.
26. Лукин Ю.А. Художественная культура и развитие личности./ Ю.А. Лукин – М.: Мысль, 1987.
27. Мазель Л.А. Вопросы анализа музыки./ Л.А. Мазель - М.: Советский композитор, 1978.
28. Масол Л., Очаровська Ю., Беземчук Л., Наземнова Т. Вивчення музики в 1-4 класах: Навчально – методичний посібник для вчителів./ Л. Масол – Харків, 2003. – 144 с.
29. Масол Л., Очаровська Ю., Беземчук Л., Наземнова Т. Вивчення музики в 5-8 класах: Навчально – методичний посібник для вчителів./ Л. Масол – Харків, 2003. – 128 с.
30. Музыкальное воспитание в школе: Сборник статей. – Вып. 11, 12, 13, 15, 16, 17.
31. Назайкинский Е.В. О психологии музыкального восприятия./ Е.В. Назайкинский - М.: Музыка, 1972.

- 32.Нестьев И.В. Учитесь слушать музыку./ И.В. Нестьев - М.: Музыка, 1987.
- 33.Огороднов Д.Е. Музыкально – певческое воспитание детей в общеобразовательной школе: Метод. пособие./ Д.Е. Огороднов – К., 1982.
- 34.Очертовская Н.Л. Содержание и форма в музыке./ Н.Л. Очертовская – Л.: Музыка, 1985.
- 35.Павленко О. Хрестоматія з музики для загальноосвітніх шкіл. 1 клас./ Ольга Павленко – Харків, 2003. – 176 с.
- 36.Павленко О. Хрестоматія з музики для загальноосвітніх шкіл. 2 клас./ Ольга Павленко – Харків, 2003. – 160 с.
- 37.Печерська Є. Уроки музики в початкових класах: Навч. посібник./ Є. Печерська – Київ, 2001.-272 с.
- 38.Ростовський О.Я. Методика викладання музики в основній школі: Навчально – методичний посібник./ О.Я. Ростовський. - Тернопіль, 2001. – 272 с.
- 39.Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі: Навчально – методичний посібник./ О.Я. Ролстовський.- Тернопіль, 2001. – 216 с.
- 40.Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприйняття./ О.Я. Ростовський - К, 1997.
- 41.Рудницька О.П. Основи викладання мистецьких дисциплін: Навч. посібник./ О.П. Рудницька – Київ, 1998. – 185 с.
- 42.Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навч. посібник./ О.П. Рудницька – Київ, 2002. – 270 с.